

Curs: Història de Bizanci (II): La lluita per la supervivència enmig d'un context hostil.

Presentació

A mesura que Occident s'anava distanciant d'Orient i els occidentals deixaven de reconèixer en el sobirà oriental el seu senyor natural, es va plantejar la incòmoda pregunta de qui podia reivindicar l'herència de l'antiga Roma. A més, la persistència de l'emperador de Constantinoble a titular-se "emperador romà" complicava les coses, doncs impedia qualsevol restauració imperial a Occident.

Els papes de Roma, que es consideraven els únics hereus legítims dels antics cèsars, ho van solucionar de manera expeditiva: van subratllar el caràcter grec i herètic d'un Imperi que per a ells ja no era romà sinó "bizantí", van nomenar un emperador al seu gust i conveniència (primer, Carlemany I, després, Otó I) i, finalment, van excomunicar el patriarca de Constantinoble i tots aquells que li prestessin obediència provocant l'anomenat "Gran Cisma". La conseqüència natural de tot plegat fou que l'Imperi bizantí es veié reduït en les seves fronteres orientals, i isolat front els enemics que l'envoltaven: els llatins (a Croàcia), els serbis i búlgars (als Balcans), els eslaus (a Kíev) i els àrabs i els turcs (a tot el llarg del front oriental). Per sort per als bizantins, comptaven amb del foc grec, una substància incendiària que encara cremava amb més força si se li abocava aigua.

Bizanci va resistir durant segles les pressions dels seus enemics fins que els croats, degudament instruïts per Venècia, en lloc de dirigir-se vers Terra Santa atacaren a Constantinoble i decidiren sotmetre a pillatge la ciutat. Malgrat l'expulsió dels invasors i els moments d'esplendor que van propiciar els monarques de la dinastia dels Paleòleg, al segle XIII, l'Imperi bizantí va iniciar un lent declivi que ni els almogàvers de Roger de Flor van poder evitar i que va conduir a una contínua pèrdua de territoris a mans dels turcs fins que, en 1453, sucumbí Constantinoble, la segona Roma.

Ara bé, el llegat de Bizanci no va sucumbir aquell fatídic dia. Per una banda, l'èxode d'intel·lectuals vers Occident va permetre el redescobriments dels clàssics i va impulsar el Renaixement italià. Per altra banda, cinquanta anys més tard, a Moscou, Iván IV, un sobirà de fama "terrible", fou el primer en proclamar-se "tsar" de totes les Rússies (en realitat, *ksar*, una versió deformada de *Caesar*), considerant-se el legítim hereu de Bizanci i va adoptar, com a símbol del seu nou títol, l'àguila bicèfala dels bizantins.

Professor

Dr. Carles Buenacasa

Doctor en Història Clàssica i Tardoantiga (Professor a la Universitat de Barcelona)

Accessibilitat

El curs està obert a tots aquells que vulguin aprofundir en la manera com l'Imperi bizantí va afrontar la seva supervivència en un context polític tan hostil, en lluita constant contra búlgars, eslaus, àrabs, turcs, croats, almogàvers, genovesos, venecians... D'on va treure les forces

Informació pràctica

Lloc

Arqueonet

C/ Sepúlveda 79 - 08015 Barcelona

Metro: Línia 1 Rocafort

Data, hora i sessions

Els dilluns, del 12 de novembre de 2018 a l'11 de febrer de 2019.

De 11.00h a 12.30h.

(No hi ha classe els dies: 3, 24 i 31 de desembre de 2018 i 7 de gener de 2019).
10 sessions.

Preu

Curs sencer: 140 €

Sessions soltes: 18 €/sessió

Cal inscripció prèvia.

Inscripció

Per qualsevol de les següents vies:

- **Per la web:** accedint a l'enllaç: http://www.arqueonet.net/cat_contacte.html
- **Per e-mail:** enviant un e-mail a arqueonet@arqueonet.net, indicant l'activitat a la que us voleu inscriure, el nom i cognoms, l'e-mail i el telèfon de contacte
- **Per telèfon:** als números 937423014 ó 667013352
- **Presencialment:** a Arqueonet, C/Sepúlveda 79 de Barcelona

Bizanci per a poder resistir tant i per tan llarg temps? Potser del simple convenciment que els hi donava saber que ells eren els únics i veritables descendents de l'Imperi fundat per August i que, amb la seva fi, moriria una herència cultural, bimil·lenària, que un bon dia van compartir tots aquells que vivien entre Finisterre i la riba de l'Èufrates.

Programa

1. De Carlemany al Gran Cisma de 1054: la separació definitiva de camins entre Occident i Orient.
2. Basili II Bulgaròcton (976-1025): les victòries als Balcans i la salvaguarda de l'Orient.
3. Els drames de la cort bizantina: els matrimonis de Zoè Porfirogènita (1028-1055).
4. Els enemics a les portes: els avenços d'àrabs i turcs a la frontera oriental i els desencerts dels emperadors Comnè (1057-1203).
5. Els croats i la conquesta de Bizanci: l'Imperi Llatí de Constantinoble (1206-1261) i la nova geografia política d'Orient.
6. La dinastia dels Paleòleg i la reconquesta bizantina de Constantinoble (1261).
7. Roger de Flor i les gestes dels almogàvers al Mediterrani oriental (1303-1318).
8. La lenta agonia d'un Imperi abandonat ja per tothom i depredat per, serbis, turcs, genovesos i venecians (1321-1391).
9. El patriarcat de Constantinoble i els rituals de la litúrgia bizantina a Santa Sofia.
10. El setge de Constantinoble (1453): l'àliga bicèfala s'enlaira vers un nou i gèlid destí... Moscou.